

Szerkesztőségi iroda:

R-szombat, Losonezi ut 24. sz.
Ide intézendő a lap szellemi
részét érdeklő minden közle-
mény és levelezés.

Bérmertetlen levelek nem fo-
gadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASÁRNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24.
sz. **Rábely Miklós** könyvnyom-
dájában. — Ide intézendők a
kiadóhivatalt illető előfizetési
pénz-, hirdetmény-, nyilttér-
és felszámolások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos petisors tér-
fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás
után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönböztetve minden hazai postahivatal. Az előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csupán csak a kiadóhivatal vesz fel.

Az „y.“

Szemben azon becsmerlő nyilatkozatokkal, melyekkel közeli s távoli ellenségeink a külföld előtt nekünk, magyaroknak — ártani szóban és írásban törekednek, elégtételül szolgál, hogy leginkább nem magyarajkuaktól, de honunk határai között született, avagy itt megtelepedett polgártársaink neveiket magyar hangzásukra változtatják, önkényt akarván ezzel kifejezni, miszerint nemcsak szívben éreznek magyarul, de névszerint is e népesaládkhoz tartozóknak ohajtának tekinteni. Bár mennyire hangoztassák irigyeink e jelenség értékének leszállíthatása miatt, hogy a névmagyarosítással legtöbbször csak egy-egy sötét multat akarnak elleplezni, — e mozgalom sokkal általánosabb, hogy sem a kivételek ilyen ráfogást igazolhatnának.

Általában véve, mi ugyan nem tartjuk névhez fűzhetőnek a hazafiúi érzelmeket. Szerintünk azoknak a szívben kell lakniuk. A történelem — még pedig a legközelebbi ötven évből is — sok idegen hangzású nevet örökített meg, mint testben lélekben magyarét; s bár kevesebben lennének amaz ősi magyar nevének kiknek emlékét az árulás büne terheli.

De nemzetiségi szempontból mégis örvendetes, hogy ama ragaszkodás heve, mely szívünket e földhöz, népéhez, intézményeihez és sajátosságaihoz elválaszthatatlanul forrasztotta, ily alakban is kifejezésre jut. Így van jól! Tűnjek el minden e hazának különfele nyelven beszélő gyermekeit egymástól elválasztó korlát! Legyen a nem magyar fajú gyermekeknek először ajkain a szó, felnöttekén a név, s azután mindkettő szívében az érzelm magyar e földön, mely mindnyájunkat „ápol s eltakar, mert

„Ez a föld, melyen annyiszor
Apánk vére folyt,
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezred év esatolt.“

Mégis egyet — fájdalom — beismernünk kell. S ez a névmagyarosító czélzatának épen legkönnyebben sebezhető oldala. Igen sokan engedik elhatározásukat hiúság által befolyásoltatni, — midőn a nevek választásánál — minden tekintet nélkül történelmünk kimagasló alakjaira, nagy nevek élő örökösének születési jogaira, régi családaink őseredetére legtöbb esetben helyhez fűzött nevet vesznek föl, még pedig „y“ betűvel a végén.

Ez több, mint gyermekes hiúság, ez olyan hiba, melynek okát a divatszörűvé lett utánzasi viszketegben kereshetjük és találjuk fel. Mert azt, hogy már a névnek csak az azt viselő egyéniség adhatja meg erkölcsi értékét, — hogy csupán az „y“-tól jó magyar hazafivá senki sem lehet, — hogy az egyszerű nevek millió és millió viselői, kik nem dicsekedhetnek fő nemesekre, uradalmakra emlékeztető nevekkel, ép oly büszkeséggel vallották és vallják magukat magyarokul, és áldoztak életet és vagyont hazájukért, mint bármelyik ősi ivadék, — ezt már minden olvasni tudó ember érti, tehát be is láthatja, miszerint bármily hangzatos nevet vegyen fel, abból reá, vagy családjára fény nem hármozhatik, — legfeljebb úgy járhat, mint a szatnármegeyi — hajdani sváb,*) ki magát s családját egyetlen talált fényes gombbal tette tönkre. Mert az történt vele, hogy a ragyogó gombot minden áron viselni akarván, méltatlannak tartotta hozzá régi mellényét, hanem az új mellény megint nem illett öltözete viselt darabjaihoz, s az új öltözet az egyszerű házi felszereléshez, az egyszerű szokásokhoz, míg végre maga is, meg környezete is egészen elváltozott — — egy fényes gombért, hiúságból — — a koldusbot árán.

Ez egy — és meglehetősen találó — példa is igazolja, hogy névváltoztatásnál az „y“-nos nevek használata, főleg ha azt királyilag elismert országos érdemek, avagy legalább születésünk, polgári állásunk nem igazolja, egyáltalában nevetséges.

*) Gróf Károlyi István által betelepített vendek.

Mert igaz ugyan, hogy ember és ember között — legalább a törvény előtt — különbség nincs, sőt az is igaz, hogy mindenki bir szabad akarattal a név megválasztásában, — de azt sem lehet tagadni, miszerint a fényes névben rejltő varázs — annál, ki elég hiu ilyet választani — már egy magában olyan erőfeszítésre ösztönöz, minőt a név követel. Vagy ha nem a névnek fénye csábit, — ha választásunknál a nemesebb törekvés egyetlen gondolata sem vezet — akkor gúny tárgyává tesszük magunkat s a nagy nevet ép úgy, mintha csak hadbontó hősök páncélját öltönnék magunkra, hogy azok tetteinek eltörpült utánzataival kevélykedhessünk.

Őszintén szólva, mi hajlandók vagyunk a név megválasztásában mutatkozó ezen túlzásnak tulajdonítani némileg azt, hogy társadalmi életünk nemesebb czélú mozgalmaira bizonyos zsibbadtság nehezedik. Mintha kezdenének az emberek otthonán kívül is jelentkezni ama válaszfalak körvonalaival, melyeket közel 37 év előtt egy viágrész lelkesedése közt pusztította el a haladás szelleme.

Kezdenek az emberek között osztály szerinti különbséget tenni. A születés előjogokat követel. Sokan hajlandók a gazdagságot érdemnek, a rangot kiváltságnak, a származást képességnek s az ősi vért egyedüli nemzet fentartó elemnek tekinteni. És ne tagadjuk, van hozzá joguk, hogy a hivatás, az érdemek nélküli toladók elől elzárkózzanak, s mert manapság a nemesi névre áhítozók sokkal kényelmesebbnek — és tegyük hozzá o l e s ó b n a k — tartják a belügyminiszter ötven krajczáron megszereshető oklevelét, mint a szorgalommal megérdemelt kitüntetés: egy cseppet sem lehet esodálni, ha az „Iscvics“, „Hlaticha“, „Weinstein“-okból ily uton lett Sárosváry, Irmei, Borkófalvy urakkal egy testületben élni nem hajlandók.

A túlzás itt is, mint mindenütt, megbosszulja magát, míg ellenben azok, kik minden mellék tekintetek nélkül, egyedül nemzetünk, hazánk iránti szeretetből határozzák el magukat nevének magyaros hangzásúvá tételére, sokkal helyesebben teszik, ha akár foglalkozás, akár tárgyhoz kötött szerény neveket választanak, mert az ilyenek maguk szereshetnek fényt s becsületet, míg az „y“ rajtok csak páva tollá, avagy oroszán bőrré változik. **V.**

A jó tanács aranyat ér.

Régi közmondás, de kevesen tanulnak belőle. Mindég karöltve jár a kért, vagy kérelenül ajánlott tanácsos, melynek sorsa legtöbbször — az agyonhallgatás.

Milyen sors vár az enyémmre, nem tudhatom, még sem akarom tollamba fullasztani.

Lássuk hát; de előbb a szokásos bevezetéssel akarok le számolni, melyben jelezem kell a tért, a hol eszméim kalandozni szándékozom.

Legháladosabbnak kínálkozik a mezőgazdaság. Birodalma végnélküli, s mint ilyennek érdekét nem absorbeálhatja a nagy zajt ütött képviselőházi vita sem, mely a méltóságos főrendeket ritka rostába fogta.

S minthogy a mezőgazdasági válság feletti discussio most nagyon is indokolt, arra terelem pár perezre az olvasó figyelmét.

A buza árának váratlanul bekövetkezett leesése páni félelemmel töltötte el a mezőgazdasággal foglalkozók egész tömegét: a 10 000 holdas nábobtól kezdve, le egészen az 1/16-tos telkes gazdáig, s hatása kiáradt a produktív foglalkozások minden nemére, egynek kivételével, s ez: a mezőgazdasági napszámós: kiáradt a szellemi munkások azon csoportjára, mely naturaliakban kapja fizetését: papok, tanítók sat.

A mezőgazdasági napszámós most kezdi élni aranjuzei napjait. Ő szabja meg munkája árát, s nem viszont. Ez is bizonyossága annak, hogy minden rosznak van egy jó oldala. Egyik a másik zsírján hizik fel, egyik lénynak a halála tápot, életet ad a másiknak, egyikünk a másiknak a hátán emelkedik fel a magasba. S az így volt és így lesz örökké.

A mindent mozgató önérdék nem gondol az erkölcsiesség, a humanismus magas eszméivel, nem respektálva semmit, halad a maga útján előre.

A böles természet, alkotásában akként intézkedett, nincs hatalmunkban azon változtatni, s nincs jogunk zugalódnai ellene. A válság okaira, s hatásának következményeire nézve meglehetősen egy irányban nyilatkozik a közvélemény. En külön álláspontból szemlélem az eseményeket, s így nézetem is elüt az általános nézettől.

Mit mond a közhit a válság okaira nézve? Azt, hogy a tultermelés okozta az árhanatást. Nehányan a valuta viszonyaira szeretnék azt visszavinni, mások a kettőnek összehatásában keresik az okot.

Mind ez az én szememben csak feltevés. A hanyatlás rohamossága ellentmond e feltevés feltételek elfogadhatóságának. Amerika, Oroszország, s a dunai fejedelemségek gabona szállítványai előtt nem tavaly nyilott meg először nyugat Európa piacza.

A tavalyi európai buza-termés, s az amerikai, orosz, indiai import nagysága, viszonyítva a korábbi évek termésé s importjához, nem áll arányban az árak hanyatlásának mérvével. A korábbi évekről felmaradt gabonakészlet nagysága sem indokolja az árhanatlás nagyságát, s a kínálat és kereslet közötti viszonyból leszármaztatni szokott axioma sem nyerhet itt feltétlen alkalmazást.

De mi hát a valódi, a félremagyarázhatatlan ok? Oknak csak kell, vagy kellett lenni. Szó sincs róla, okozat ok nélkül nem gondolható. Amde nem tapasztaljuk-e, hogy egy szikrából gyakran óriási tűz támad ott, a hol az erre szükséges feltételek megvannak.

Lehet, a gazdasági válságot is ily szikra idézte elő, s a tűz terjedését a kifejtett közlekedési viszonyok között localisálni nem lehetett. Ily szikra lehetett p. o. egy gabonával spekuláló consortiumnak üzleti csinje, mely abban nyilvánult, hogy néhány ezer mázsa buza 2/3-ad áron a piacra dobott, melynek aztán általános árhanatlás lett következménye.

Vegyük az ellenkező esetet. Ha egy másik consortium most, bár mily czéltől 100—200.000 mázsa buzának megvételére szánná el magát, s 30%-kal magasabb árt fizetne a mostaninál, nem volna-e ez által okozója oly mozgalomnak, melynek hullámapásait pár nap alatt megéreznek az egész földtekén.

Az érdekelt nagy közönség tultéve magát a valódi ok vagy okok furkészásán, hozzá fog a védekezéshez: korlátozza, kisebb területre szorítja a buza- s kiterjeszti a takarmányfélék termesztését, s ezzel karöltve a gazdasági olesó hitel megteremtésén fáradozik.

Az országos s vidéki gazdasági-egyletek megkettőztetett tevékenységet fejtenek ki.

Hát nálunk, megyénkben? Nálunk azt, hogy gazdasági együletünk is volna, a választmányi tagok és a titkár közt nemrég felmerült rövid hírlapi polemiből tudtuk meg, melyben az érdekeltek indolentiája lett hangsúlyozva.

Ezen előesatározás után vártuk az egész corps d'armée mozgósítását; lestük, hogy úti egyik a másikat; de hát az indolentia lenyűgözve tartja az érzékiséget.

Nem ismerem a gazdasági egyület belügyeit, nem mutathatok egész positivitással tengődéseinek okaira, de alig esáldodom, ha állítom, hogy a pénzügyi kérdés nem utolsó szerepet játszik köztük.

Ez nem volna esoda. Mi nagy kedvelői vagyunk az egyletezésnek, szeretünk pompázni bennük és velük, mondhatni: ez sportszerű kedvteléseink egyike; agyon meg agyon dicséretjük egymást, meg a kapusoknak is kijut belőle, alapos, magvas szónoklatokban nem szükkölködünk, a sürü kezdeményezés — a langra lobbantás — erős oldalunk, de ha valódi tette, fizetésre kerül a dolog, akkor esakhamar unottá válik a nemes foglalkozás s azt mondjuk: ez nem ősi traditio.

Nem vagyok az együletnek tagja, sem ex professo földmivelő, mégis, minthogy nem kerülte el figyelmemet a jelzett polemia, szolgálhatok azoknak, „kiket a dolog illet, vagy jövődében illethet“ egy tanácsosal, vagy ha úgy tetszik s szelidebben hangzik, egy javaslattal, mely aranyat ér, melyre nekem ugyan nincs kilátásom, de a tiszteletbeli tagságra jogosan aspirálhatok.

A gazdasági teoria és praktika labirintjébe nem akarok nyulni, nem oda irányul javaslatom; ott a gazdasági egyület tisztelt tagjai, Ariadne-fonala nélkül is, majd csak eligazodnak valahogy, ha a nervum rerum gerendarum-ot mankó gyanánt hönök alá nyomom, s ez: pénzügyi javaslatom.

A kíváncsiság felköltése indokából előre is kijelentem, hogy javaslatom szerint a gazdasági egyület felvirágzása s pénzfel bőségesen ellátásához, közvetlenül senki egy denárral sem fog járulni, tarisznyája még is telve lesz pénzzel kiapadhatatlanul. . . .

Nincs benne semmi bűvészet. Az egész egy egészséges eszme, mely realisálva halomszámra fogja előteremteni a banknotát.

Felteszem, mindnyájan ismerjük az 1881. XXVI. t. cz. 2-ik §-át. — Az is köztudomásu, hogy a legtöbb pénzügyi törvényeinkre rámondhatjuk: ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes, e kettő között aztán nem az adózó polgárnak,

hanem a kincstár képviselőinek van joguk válogatni. A törvény reudeli így. Válogatnak is aztán, módjuk van benne.

Az imént idézett § szabályozza a vagyon átruházási illeték mértékét, kimondván: hogy ha az átruházási időköz rövidebb, akkor kisebb illetéki összeg, s ha hosszabb, akkor nagyobb összeg fizetendő.

E tekintetben a 0—2—4—6—8—10 évi birtokváltozási időközök a mérvadó.

Amde ez csak a papiroson nyomtatva van így: a gyakorlatban, az alkalmazásban kikacagjuk a törvényhozó intenczióját. Az illetékkiszabási hivatalok ugyanis, kivétel nélkül, minden egyes esetben kivetik a legmagasabb százalékot; te, jámbor atyámfia aztán, ha sérelmes a kivetés, — pedig 5 eset közül 3 esetben sérelmes — bánkódó arezezal, de biztos reménytelen elmehezt az ügyvédhez, vagy a körjegyzőhöz, kérve őt, segítene bajodon s hátadra pakolva az ajándékokat: tyuk, tojás, lud, csempészett dohány stb. stb., vagy nyivogó malacz alakjában, mely feszélyezett helyzetében neha ködmönödöt is kirágja.

A segítség előtt azonban óriási akadály áll: be kell szerezned a vonatkozó telekjegyzőkönyvek hitelesített másolatát s azokat csatolni a fellebbezéshez, hogy kimutathasd sérelmedet. Semhogy pedig te a fellebbezésért is fizess, két-három napi lótas-futással kinyomd magad s egy-két napig a teleknyvi hivatal kapuja előtt ácsorogj, ahoz meg a tisztviselő és hivatalos urak előtti köteles s szakadatlanul tartó compliment-tirozósod által kalapod karimáját is elkoptasd, míg kikaphatod a telekjegyzőkönyvi iveket, — ha ugyan kikaphatod, — inkább abbahagyod az egészet, s készségesen, mert muszajból kifizeted az egész kirótt összeget, s így akarva nemakarva hozzájárulsz öntudatlanul is az állam örökös pénzügyi deficizitjének apasztásához.

„Nos hát! mit akar kend ebből kisútni?” kérdi a türelmetlen olvasó:

Bizony sem többet, sem kevesebbet mint azt, hogy a böles törvényhozók, érdemes képviselőink, meg a pénzügyminiszter, kiszabták az öblös saru, nyalka csizma bőrét, de megfeledeztek a kaptafiról. Curialis stulban beszélve: a törvény igazságos végrehajtásának, kifogásoltan alkalmazhatóságának módosztatni iránt semmi intézkedés sem tétetett.

Pedig ez jóakarát- s józan észszel nagyon könnyű, mert nagyon egyszerű dolog lett volna. — Csak ennyit kellett volna a törvényben kimondani: a birtokváltozási időköz hivatalból figyelembe veendő, s ezen időköz a teleknyvi hatóságok által a tulajdonjogok bejegyzése felett hozott s az illetékszabási hivatalokkal különben is közzétenni rendelt végzésekből kitüntető.

Ily egyszerű rendelkezés által eleje lett volna vége az igazságtalan kirovásoknak, — az ez által sérelmet szenvedők fardozása s költségeinek — és a felebbezéssel járó hivatalos írka-firkának.

Igen ám! de akkor e czikk nem részterülhet vala a nyomdafesték dicsőségében s az én ambicióm a kielégítésben; más felől meg nem nyílt volna alkalmam arany tanácsommal életre ébreszteni ama vonagló testet, mely tehetetlen vergődésében, egyes kiválóbb szervezetink rángatózásai által árulja el lassu kimúlásának közeledtét.

Van tehát mégis némi vigasztalás a bajok közepett. A kanyargós uton most már oda jutottam értekezésemben, a hol kimutathatom: milyen lehet azon fentebb említett igazságtalan kirovás által előállott illeték differentia; azután meg: milyen okozati összefüggésben áll ez az én, a priori felmagasztalt aranytanácsommal, és végre: miként járulhatna ebből haszon a gazdasági egyletre s általában a mezőgazdaságra.

Sorbaveszem őket. Nagyobb hitelesség voltáért utalok az állampénztári utolsó kimutatásra, mely szolt az 1884. évi okt. — nov. — decz. havi bruttó bevételek s kiadásokról.

Ezen hivatalos kimutatás szerint tesz a mondott negyedévben befolyt összes illeték 5.019.211 frtot — melyből leszámítva a kezelési költséget s a lélekszámot véve calculusi alapul, — esik Gömörvármegyére kerek számban 70.000 frt s ennek négyszerese tesz, mely az egész évi netto bevételt képezi, 280.000 frtot.

A ki figyelemmel kíséri a halálózási s az ezekből származó örökösödési eseteket s ezen az adásvevés, esere, ajánldékozás, árverés czimén előforduló gyakori birtokváltozásokat, meggyőződést szerezhet magának arról: hogy a birtokváltozásoknak legalább is fele olyan, melyeknél az idézett törv. 2-ik §-a értelmében leengedésnek van helye, illetve, melyeknél a birtokváltozási időközök rövidsége miatt nem a legmagasabb összeg, hanem annak fele, vagy annál is kevesebb lenne százaléki illeték czimén kivetendő s behajtandó.

Amde, mint már említve volt, ez soha sem történik, s a fellebbezések folytán előforduló elengedések alig számba vehető összeget tesznek ki.

Nem akarok a túlzás hibájába esni, s így nem mondom, hogy a 280.000 frtnak fele esik az illetékelen kiszabás rovására; még a negyedénél sem állapodom meg, hanem, hogy a kincstár iránt bőkezűséget, lojalitást tanúsítsak, leszállok az 1/2-re, de ebből aztán egy forintot sem engedek lealkudni, s ez kitesz: 56, s mondjuk kerek számban 50.000 frtot.

Ennyit fizetünk mi Gömörvármegyének éventenként százaléki illeték czimén az állampénztárba illetékelenül, s ezen állításom nem fictio, s nem is ábránd, hanem meglehetősen realis számadáson gyökeredző valóság.

Ezt szántam én a gazdasági egylet rendelkezésére, de nem azért, hogy az teljes egészében a titkári fizetés fedezésére, s az eddig, szerintem eredménytelenül megtartott, mert a földmivőlők alsóbb rétegeit alig érintő kiállítások költségeire fordítsák.

Azoktól sem vonom meg a szükséges dotatiót, meg subventiót. Helyesen alkalmazva, mind szükségesek. Hanem vannak ám más teendőink is, egész özőnével, melyek a mezőgazdaság fejlesztésének sine qua nonjai.

Ezeknek elősorolása, indokolása, nem tartozik e czikk keretébe, máskorra, vagy másokra hagyom azt.

Itt még arról kell megemlékezni: miként, mily utonmódon gondodom én ezen 50.000 frtot a gazdasági egylet pénztárába vándoroltatni.

A közigazgatási bizottság nagyhatalom a vármegyében. Tagjai nagyjából földbirtokosok, 1882. óta közigazgatási előadója is van. Feltehető, hogy e bizottság saját hatáskörén belül (s e hatáskör, a törvény általánosságban tartott kifejezéseinek tág értelmezése mellett kiterjedhet a hivatalos és nem

hivatalos tevékenység minden ágazatára) s tagjainak már csak egyéni érdekeikéül fogva is, nem is említve a közérdeket — nem fogná megtagadni erős támogatását oly intézkedés életbeléptetésétől, mely hivatva volna előbbre tolni a mezőgazdaság fontos ügyét.

S minthogy ez feltehető, a gazdasági egylet — hangoztatott indolenciájából kivetkőzve — tanulmányozza fenti adatok nyomán az illetékügyet, készítsen egy memorandumot, melyben ki legyen mutatva a törvénytelenül kivetett s behajtani szokott illetékek approximativ összege, s kifejezve azon kérelem, hogy ezen összegnek mezőgazdasági czélokra fordíthatása a kormánytól vagy a törvényhozásnál kieszközöltesse.

Hogy miként lehessen aztán évről-évre könnyűszerrel az utolsó krajezárig kimutatni az illetékelenül kivetett s behajtott összeget, azt a miniszter megállapítaná, arra nézve sokféle modus procedendi kínálkozik.

Ha az általános pótdó s a fogyasztási adó kivétele, ellenőrzése, s behajtása körül oly bámulatra keltő leleményességet tanúsított a pénzügyi kormányzat, a nélkül, hogy e tekintetben a szomszédba szorult volna tanácsért, minőről az előtt álmodni sem mertünk volna, nines elfogadható ok, mely feljogosítaná a kételkedőket, tagadni a leleményesség ismétlődését.

Ez egy megengedhető neme volna az önkénytelen önadóztatásnak, mely most is fennáll, csak a befolyó pénz eséréne gazdát, ártatlan turfang alkalmazásával.

A czél szentesíti az eszközöket. Rajta hát tisztelt Urak! fogadják mohón az aranytanácsot.

A gazdasági egylet, (a pénzügyi hivatalok stulával élek) az illetékességnek illetményéből őt illető illetménye körében mozogva, a kincstári illetékeknek illetékelenül illetményezett illetéket fordítja saját régiójának fedezésére.

Valaki.

Főhívás

a Magyarországon s a magyar koronaországokban élő zenetanárok- s tanítókhöz.

Az országos magyar kiállítás immár csak rövid idő kérdése s a magyar főváros több hónapon át központja lesz mindannak, a mit a magyar egyetemes anyagi és szellemi termelés felmutatni képes. A külföldi figyelmek hazánkra fog irányulni s minden művelt s nagy nemzet tudomást veend nemzeti önálló előhaladásunk, műveltségünk s ez által életképességünkéről, hogy meggyőződjenek, miszerint a magyar nemzet is hivatva van a legműveltebb népek sorában elfoglalni azt a gyűrűkapcsot, mely a nemzetesaládok kulturális láncolatát képezi.

A magyarnak ez alkalommal a föld- s műipar termékei mellett, fel kell tárnia a tudomány, irodalom s művészet vívmányait is, hogy beigazolja, miszerint a kor szelleme s irányával előhaladni s lépést tartani tud nemzetileg fejlődött, s hogy már is oly színvonalra emelkedett, melyen a legműveltebb népek figyelmére méltó.

E fenkölt törekvésben a nemzet egy osztálya sem maradhat hátra, annál kevésbé pedig azok, melyek a szellemi műveltséget s az előhaladás jelvényét hordják zászlajukon. S a hazai művészet képviselői első sorban vannak hivatva felhasználni az országos kiállítás nagy horderejű mozzanatát arra, hogy szóval és tettel, eszmecserével és társulással, életképes kezdeményezéssel és szellemi érintkezéssel kihatóbb lendületet adjanak a hazai művészet egyetemes ügyének s annak továbbfejlődésének minél szilárdabb alapokra fektessék.

A „Zenetanárok országos egylete” e magasatos s egyzersmind nemzeti eszmétől vezéreltetett, midőn egyhangulag elhatározta, hogy az ez évi országos kiállítás alkalmával egy egyetemes zenetanári kongresszus megtartására hívja fel a magyar hazában élő és működő zenetanárokat, tanítókat, szóval: mindazokat, kik hazánkban a zenével főleg pedig a zene oktatásával foglalkoznak. Mert habár nem lehet tagadni, hogy a legutóbbi évtizedek alatt a zeneművészet is kihatóbb lendületet nyert már hazánkban úgy államilag mint társadalmilag, s hogy ez idő alatt már számos életképes eszme és ige is megtestesült: de másrészt az sem vonható kétségbe, miszerint ép a sok és sokféle irányuló törekvés, társulás és termelés, valamint a sokféle szellemi magvetésnek gyakran rendezetlen egybehalmozása és alkalmazása, még nagyon bizonytalan hullámzásoknak van kitéve s ép mert nem mindig egy közös célra irányul, inkább gátolója és nullifikálója mintsem megszilárdítója a biztos fejlődés alapjának. S mind ennek okát nem a hazai erők hiányában vagy képtelenségében, mint inkább azok szétválasztásában s nem kellő felhasználásában keltező keresni: semmi sem lehet indokoltabb, mint egy oly országos zenészet kongresszus megtartása, mely alkalmat nyújtson beható eszmecserére s oly egyöntetű megállapodások, irányítások s társulások létrehozatalára, melyek feladata legyen: tisztázni az eszméket, rámutatni a legégetőbb szükség s hiányok pótlására s lehetőleg megtalálni a módokat, melyek hazánkban is a zeneművészetnek felvirágzását eszközölhetik.

Mindezek folytán a „Zenetanárok országos egylete” nevében van szerencsénk első sorban fölkerülni egy a fővárosi, mint az ország összes zenetanárait s tanítóit s általában mindazokat, kik hazánkban a zene ügye iránt melegen érdeklődnek, hogy a f. év július havában Budapesten megtartandó egyetemes zenészet kongresszusban résztvenni sziveskedjenek.

A czélba vett „Zenészet kongresszus” a megállapított tervrajz szerint négy napra fog terjedni, következő beosztással:

Első nap: Egy zenetanárképző országos intézet életbeléptetési ügyének megvitatása.

Második nap: Egy Magyarhonban élő s zeneoktatással foglalkozó nyújtott intézet életbeléptetési kérdése s módosztatásának megvitatása.

Harmadik nap: Az általános, különösen pedig a hazai zenei viszonyokra vonatkozó minden irányú felolvasások és értekezések tartása.

Negyedik nap: Kirándulások és szórakozások.

Mindazok, kik a czélba vett kongresszusban résztvenni s mind ama előnyökben részesülni ohajtának, melyeket a jelentkezők számára „Zenetanárok országos egylete” biztosit, minők: mérsékelt áru vasúti és gőzhajói jegyek, elszállásolás a kiállításnak díj nélküli látogathatása stb. s melyek részletes körülrása s tudatása egy későbbi értesítés és hírlapi közlés tárgyát képezendik: fölkeretnek, hogy bejelentéseiket f. év márczius hó végeig az egylet elnökségénél (Bodza-utca 21.) megtenni sziveskedjenek. Ugyiszintén fölkeretnek az értekezé-

seket s felolvasásokat tartani óhajtó egyleti bel- s kültagok, valamint a t. cz. főváros és vidéki zenetanárok, zeneirők és érdekeltek, kik felolvasásokat tartani ohajtának, hogy ebbeli bejelentéseiket — szintén a fentemlített elnökségünél a fent kitétt határideig megtenni sziveskedjenek.

A kongresszus ideje s napjainak végleges meghatározását, valamint a jelentkező résztvevők számára a megállapítandó feltételek alatt nyújtandó előnyöket tudató értesítvény, f. év május hó végén fog közzététetni.

Kelt Budapesten, 1885. február hó.

A kongresszus végrehajtó bizottság tagjai:

Ságh József, Goll János, Berecz Ede, Telbisz Jenő,
egyl. elnök. alelnök. alelnök. egyesül. titkár.

Idősb Ábrányi Kornél, Dunkl N. János, Blaskovich Gyula,
Ridley Cohné, Forti Ottó, Láng Fülöp, Clauser Vitalyos,
bizottsági tagok.

Közgazdaság.

Teendők a mezőgazdaság és állattenyésztés körül.

(Kivonat a Rimaszombat város „gazdaköre” 1885. február hó 22-én tartott választmányi gyűléséből.)

Első sorban beszerzendők: Dr. Eutz F. „Ujabbkori magyar gazda.” 1873. Kenessey Kálmán „A trágyakezelés kézi könyve.” — Galgóczi K. „Okszerű gazda a nép számára.” — Sporzon Pal „Okszerű talajművelés.” — Engelbrecht K. „Szarvasmarha tenyésztése.” — Tormai Béla „Népszerű általános állattenyésztése.” — Dr. Kühn Gy. „Szarvasmarha okszerű táplálása.” — Dr. Zlamal „Állatgyógytan” című szakmunkák; továbbá előfizetendő az orsz. gazd. egyes. könyvkiadó vállalatára és a „Mezőgazdasági Szemle” havi folyóiratára.

E könyvek és folyóiratok városházán a pénztárnok id. Szabó József ur felügyelete alá adatkak, honnan az egyes tagok elvihetik, megjegyezvén, hogy egy egy tagnál nyolcz napnál tovább nem maradhát.

Egyes birtokosok, — kiváltképp a város — ismételtlen felszólítandók saját vadvízes területeik alagsóvezetetésére; kedvező esetben a lépések azonnal megteendőek volnának a kulturmérnökök meghívására. Nem remélt kedvezőten esetben azonban a gazdakör, az illető birtokos, esetleg a miniszterium hozzájárulásával egy kisebb területet — a kulturmérnöki munkát áldásos voltát gyakorlatilag bemutatandó — alagsóvezetési fog.

Magkisérletli állomással birunk már a helyb. földm. isk. telepén, s ha a kör tagjai ez iránt érdeklődnek, ezt bármikor megtekinthetik, s az érdeklődőknek az igazgató tanár ur, az egyes irányokban tett kísérletek eredményeiről s tapasztalatokról felvilágosításokkal, szives készséggel szolgál. Kísérlettel végett pedig valamely terménnyel, — valamely irányban szintén a t. tanár urhoz fordulhatni.

Tagjait a kör jó vetőmagokra figyelmeztetni, esetenként beszerzeni kötelességének ismerje s jelenleg ajánlja a földm. iskola 120 hektoliter eredeti angol chevalier pedigree-árpáját tavaszi folyó árban.

Osztályokba sorozva a határbeli birtokokat nagyság szerint, tekintettel a munkáviszonyokra, helyes irányu állattenyésztés és állattartásra fölkerendő a helyb. földm. iskola ig. tanára tek. Karál János ur: dolgozva ki a vetőföldakra nézve egy részletes javaslatot.

Olesó és ezélszerű mezei lakok, istállók, rakodók, szóval a tagosítás megtörténte után szükségelt építkezések modora iránt s mintáit beszerzése végett a kör a gazdasági felsőbb tanintézetekhez forduljon.

Azoknak, kik a nyugati faj marhának előnyt adnak a magyar fajta szarvasmarha fölött, a kör különösen ajánlja tagjainak a helyb. földm. iskola tulajdonában lévő simmenthali faj-bikával való fedeztetést. Fedeztetési díj 1 frt 10 kr. mely még két utófedeztetést is biztosít. A fedezett egyedek törzkönyvezve lesznek.

Ezen körülmény dobszó által is közhírré teendő.

Kéressék fel továbbá a városi tanács, hogy a szőrványosan fellépett marhabetegségek behurcolásának megakadályozása czéljából a legelőre hajtandó s állatorvosi vizsgálat megtörténte után egészségesekeknek talált marhákat is, de legfőképpen a vásáron szedetteket, legelőre kihajtás előtt 7 napig vesztégzár alá tétesse; továbbá az évről-évre történt folytonos találmások által már annyira csekély legelőterületet regebbi találmások felszabadítása által növelje, és a gulyabeli marha közre bikaborjúkat, 4—5 éves tinókat s jármos ökröket kihajtani ne engedjen.

Bernath Gyula, jegyző.

Miként lehet sok tojásra, sok és erős csirkékre szert tenni, a baromfiak, kiválolag a tenyésztükok okszerű kezelése által.

Mintán a baromfi tenyésztés a mai időben a gazdalkodás egyik szépen jövedelmező ágát képezi, de különben is a tojás den háztartásnál elkerülhetlenül szükséges s abból a legszerényebb háztartásnál is igen sok elfogy, az aprólék, kiválolag a tyuktartás egy háztartásnál a husra való kiadást igen mérsékeli, de mivel igen nagy különbség az is, ha okszerű tenyésztés és tartás mellett 7—8 tyuk többet tojik, több csiraképs tojást termel, mint 80 tyuk a szokásos okszerűtlen tenyésztés és tartás mellett, nemkülönbön nevezetes körülmény az is, ha a tyukok okszerű tartása, kezelése mellett ülő tyuk alá rakni szokott 21 tojásból 19—20 erőteljes, életrevaló csirke kel ki, vagy a helyett, a nagyobbára csiraképtelen, a meddő tojásokból csak 12—16 gyenge, erőtlen csirke kel ki, melyből a gyengéség folytán a mig ölni valóvá felúó, a fele is eldöglik, azért hasznos szolgálatot véleken megynék tisztelt gazdaszonyainak tenni az által, ha az okszerű baromfi-, illetve tyuktenyésztés főbb alapszabályaival bátorodom megismertetni, s megismertetni azon eljárással, melyet egy gyakorlati gazda, a gyakorlatból merített tapasztalatai folytán a tyukok tenyésztése és tartásánál a lehető leghasznosabbnak tapasztalt, mely eljárás hasznos voltát úgy az állati életten s természeteni törvények és a gyakorlat is igazolják, ugyanis:

Mint az állattenyésztés minden egyes ágánál, úgy a baromfi és a tyuktenyésztésnél is a sikeres és nagy haszonnal járó tenyésztés legfőbb feltétele a tenyészállatok okszerű kiválasztása, s természetének megfelelő táplálása s tiszta levegő, száraz, meleg álló hely, a száz éves gyakorlati tapasztalat azt igazolta, hogy a tyukok közül azon egyedek tojnak legjobban s legtöbbet, melyeknek tarjúk a legintensivabb vörös színűek

s melyek nyugodt, szelid, nem vad természetűek (a vad természetű tyúk rosz tojó s rosz csirke-nevelő) és melyeknek a farkuk alatt, a tojás-fészkek helyén a legnagyobb tojásbokréták vannak, mely utóbbi a nevezett helyen igen kiálló tollu bukorból áll; tehát meglevő tyukjaink közül a tenyésztésre oly kinézésű egyedeket, darabokat válasszon ki tenyésztésre, a kakas is annál tenyészképesebb minél vörösebb a taréja, s minél nyugodtabb természetű.

Továbbá a tyukok álló helyét, a tyukolat tisztán tartásuk és tiszta levegővel lássuk el, s e mellett a tyukól jó száraz és meleg legyen, minél melegebb a tyukól annál előbb kezdenek tojni a tyukok. (s egyéb baromfiak) a tisztátalan ólban és levegőben mint jelenleg tartatnak, a tyukoktól (s más baromfiaktól) nem is kívánhatjuk, hogy sokat tojjanak és jól fejlődjenek, mert minden állat egészsége fenntartására s sikeres tenyésztésére egyik főkéllék a tiszta jó levegő. száraz, meleg álló hely, a tisztátalan ólban a tyukok megtetvesednek, s így ezek keveset tojnak, de testük kifejlődésében is igen hátramaradnak, azért hogy ez be ne következék, tartásuk a tyukollakat tisztán, s lássuk el azokat homokkal, melyben a tyukok szeretnek fürdeni, de különben a homok az emésztés elősegítésére is elkerülhetetlenül szükséges, s lássuk el a tyukolat vagy környékét mindig friss tiszta vízzel.

Hogy sok tojást, és sok csirkekes tojást nyerjünk, s így sok csirkeket nevelhessünk, szükséges 1-ör, hogy minden 7-8 tyukhoz egy kakas legyen (nem úgy mint most, 40-60 tyukhoz tartanak 1-2 kakast, miről alább részletebben), 2-ör hogy természetesen jól tápláltassék, 3-ör hogy elegendő vilsavas és szénasavas meszet vehessen a tyuk (s egyéb baromfi) magához, mert azon kevés néhány szem buzában és fűmagban, melyet a mostani tartás mellett a rosta aljából vesz magához, de a legjobb tartás mellett a magukhoz vett magvakban nem vehet annyi vilsavas és szénasavas meszet a tyuk (s egyéb baromfi) magához, mely naponta vagy minden 2-ik nap egy tojáshej képződéséhez szükséges, miután pedig a tyukoknak a tojáshej képzése körül legnagyobb munkába és erőbe, azért tehát hogy tyukjaink sokat tojassanak, elkerülhetetlenül szükséges, hogy a jó tápláláson kívül elegendő vilsavas és szénasavas meszet vehessenek magukhoz, minthogy pedig az állati csont vilsavas és szénasavas mészből áll, s mivel egy háztartásnál mindig kerül össze annyi csont, mely a baromfiak tojáshej képzéséhez elegendő, azért azon esontokat kemény kővön, fejszefokkal töressük össze jó apróra s a tyukóiban és a tyukól előtt levő homok tetejére hintsük el, nem különben egy kevés oltott meszet, még jobb egy kis gypszlisztet keverjünk a homok közé, mely utóbbi mint kénasavas szer, kénasav tartalmánál fogva a legjobb öngyógyyszer a tyukok (s egyéb baromfiak) betegsége ellen s ezen felül a háztartásnál elfogyott tojások héját törjük apróra s hintsük el a baromfi ólba s az ől előtt; bizonyára ily eljárás mellett, tiszta tizenötzör annyi tojást fogunk termelni, s tiszta több csirkeket (stb. baromfi) nevelni; s így a tyuk s egyéb baromfi tartásból 10-szer több hasznot húzni mint eddig.

Megjegyzendő, hogy mind az, mi a tyukok okszerű kiválasztására, táplálására, álló helyére s tojóképesége növelésére nézve elmondott érvényes s hasznos eljárásnak tekintetű a többi baromfiakra mint pulyka, lud, kaesára nézve is, nem különben az alább megírt gyakorlati eljárás is.

Térjünk most át azon gyakorlati eljárás előadásához, melyet egy tekintélyes baromfitenyésztő hosszú évek során át tett gyakorlati tapasztalatai folytán a legjobbnak, leghasznosabbnak tapasztalt egy a sok tojás termelésre nézve, mint általában az okszerű tyuktenyésztésnél mely eljárás egy a természet, mint állatelettani törvények szerint igen socionabilisnek bizonyul, amiért is annak követését bátor vagyok tisztelt gazdasszonyaink becses figyelmébe melegen ajánlani, a szóban levő gyakorlati eljárás szóról szóra, amint azt az illető N. G. ur egy szaklapban közölte a következő:

A hol sok tyuk jut egy kakasra, ott a kakas gyorsan kimerül, a hol pedig sok a kakas a tyukokra, ott az utóbbiak keveset tojnak. Sokan azt tartják, hogy 25-30 tyukra elég egy kakas. Ez hiba, mert ily körülmények között sok tojás meddő marad és a csirkek gyengék lesznek.

En több évi tapasztalatom alapján a baromfitenyésztőknek a legmelegebben ajánlhatom a következő eljárástomat:

Uj év táján kiválasztok 7-8 jó tyukot és ezekhez adok egy alkalmas kakast. Elzárom őket egy külön ólba és jó táplálásban részesítem. Nincs semmi ingerlő takarmányra szükség, csak jó, közönséges oledelt kapjanak, mely természetesen elég esontot és kénytelen tartalommal.

Rendes körülmények között a 7-8 tyuk negyven fészek-alja tojást fog produkálni. Ez nekem éppen elég. A ki többet akar, az tegyen még mások 7-8 tyukot és még egy kakast egy másik ólba. Még ezen eljárásnál sem kell azonban a kakast folyton a tyukoknál hagyni, mert különben nemsokára kimerül.

Mielőtt a kakast a tyukokhoz ereszteném, néhány napig egy homályos helyiségben tartom és jól táplálom, de nem nagyon bőven. A homály azért szükséges, mert ebben a kakas sokkal nyugodtabb, mint volna a szabadban vagy egy teljesen világos helyiségben. A kakasnak pedig ilyenkor nyugalom kell. Táplálékul a kakasnak főleg buzát, esontot és must adok, ezenkívül elegendő tiszta vizet. Néhány nap mulva aztán a tyukok közé zárom. De ezután is minden héten két napra eltávolítom a tyukoktól, hogy egy a kakas, mint a tyukok pihenjenek. Ez mindkét részre csak előnyös lehet.

Az így kezelt tyukoktól nyert tojások tapasztalatom szerint 2-3-szor annyit érnek, mint a közönséges tojások. Csak nagyon kevés meddő van köztük és az ily tojásokból kikelt csirkekben kevés a veszteség. Legtöbbször orosok és életképesek, mi által a leirt tenyésztési módra fordított fáradság bőven megtérül, a miért is követésre melegen ajánlható.

Nagyrévi.

Levelezések.

Budapest, márcz. 5.

Ma volt az első tavaszi nap. Fel is használta ezt boldogboldogtan; a váci-utca tele volt ógyelgőkkel s a sugárút büszke fogatokkal.

A hét első napján magam is a bámos nép tömekegésébe keveredtem, s a budai Albrecht-utról néztem a főispánok felvonulását a miniszterelnöki palotába. Valamennyi fogat bakján egy-egy nyalka megyei huszár ült teljes díszben.

— Ilyet se igen lehet látni Pesten! Ugymond a budai rabbinus kis fiához, a ki mindig utána tcszi Budát a zsiabongó Pestnek.

— Nem bizony Budán se; szólalt meg egy hang, mert ha az izraeliták is képviselve lesznek a főrendiházban: hát eb legyen Liptóban a viceispány!

Ezt bizonyosan egy olyan vad magyar mondta, a ki most ért le a Fortunából a Verhovayék ítélet-kihirdetéséről; mert ha nagy város színeze van is Budapestnek, d. e. 11 órakor már minden ember megtudhatta, hogy Verhovay Gyula másfél esztendő kapott, s akármilyen telivér szemita volt is az ember: kedden veit magának egy „Függetlenség”-et aztán maga is elolvasta, mással is elolvastatta a benne levő vezércikket, s nem tartóztatta magát, hogy véleményét ne adjon felőle kávéházban, korezmában, nyilvános helyen.

Kedvező idő lévén, a kiállítási építkezéseket tekintem meg. A nagy iparesarnokon kívül közel száz pavillon emelkedik a városligetben modern styben, pazar költséggel felépítve. Miután az egész térség kertéssel van elzárva, csak bizonyos pontokig juthatunk el; a mily imponans a főépület, époly lehangoló a gondolat, hogy a fővárosnak emez egyetlen ligete is elvan törölve a föld színéről! Valódi városrészt az már, és nemis lesz soha többet városliget, de még csak hasonlót sem hozza. Ugy hallatszik, hogy az egész terület rendőrileg már is szervezték s külön kerületi kapitány alá osztották be.

Az új szervezés óta a Török János főkapitány rendőrsége egész armádiát képez. Szinte feltűnt, amint az Eber Nándor temetésére kivonultak, lovas és gyalog constablerék fogták el az egész borz-utczát, az ember alig mert a biztonság őreinek vonalán átlépni.

A Thaisz Elek bucsuzása tegnap történt meg. Közel egy negyed századot töltött a főváros szolgálatában, mely akármint beszéljenek a tavozóról, örökre emlékeztetés marad Budapest történetében. Csak a 67-iki évet megelőző időszak rendőrségére kell visszagondolnunk, Pest mindenben, ugy ebben is óriási módon haladt.

A t. szerkesztőség utolsó levelemet jónak látta bizonyos moralstatistikai adatokat illetőleg apostrophálni. Kérem ennek a kimagyarázása bő tanulmányt kíván, csak magát az öngyilkossági eseteket tekintve, amely az idén jan. és febr. hóban mintegy 30 e nemű esetben tárja fel a nagyváros borzalmosságát az ember szeméi előtt, ugy, hogy ha ez így halad, utolérjük Bécsét, s az én gyenge tollam nem mer vállalkozni ennek feltüntetésére.

Hogy a t. olvasó el ne esodálkozzék ezen állításomon, csak azt vagyok bátor felemlíteni, hogy most már a tolvajság és rablógylókosság a nagyvárosokban valóságosan üzletszerűleg megy véghez, s nekem három hét nem volt elegendő arra, hogy egy husz év előtt megjelent nemzetközi tolvaj nyelvtant, illetőleg szótárt figyelemmel atolvashassak. Hiszen most már telefonon át is esalnak; mint a minap a Szenes fűszer-kereskedéséből vitettek el cukrot, kávét mintegy 20 frt értékig; a tettesek a „Fiume” kávéházból távesőn szoltak neki.

Most is bittal üthetik a nyomát!

r. l.

Nagy-Rőcze, 1885. febr. 27.

T. Szerkesztő ur! Beesés lapja 8. számában, — Nagy-Rőczéről keltezett — s r. l. aláírással ellátott cikkben ily kitétel áll: „Jellemző, hogy a toasztozók közül két evangélikus tanítóé tetszett a legjobban.”

Miután a nagy-rőczei evang. egyháznál hárman vagyunk alkalmazva, és én a tisztelt közlő ur által jelzett helyen és időben tartott „muring” részt nem vettem; szabadjon kinyilatkoztatnom azon szerény ohajomat, méltóztatnék r. l. levelező urnak — a mások által elmondott (sikerült) toasztozók-szülte dícsőségében — (érdemtelenül) nem részesíteni igénytelen egyéniségemet.

Ezen nyilatkozatommal tartozván a közvéleménynek, — tisztársaimnak és magamnak, — tiszteletteljesen kérem t. szerkesztő urat, beesés lapjában azt közzétenni,

Teljes tisztelettel Ifj. Nagy Lajos, ev. tanító.

Nagy-rőcze, 1885. márczius 3.

E lap hasábjain emlékeztünk meg nemrég a nagy-rőczei iparosok köréről, kellőleg méltattuk alakulását, fejlődését, szellemét és irányát s egyszersmind felhívtuk a város előljárásiágának figyelmét ennek jövőben való ártalmas hatására, figyelmeztettük a szervezőket, mennyire eltért e kör az eredetileg neki szánt hivatástól. A jó eredmény nem maradt el! Városunk érelyes s hazafias polgármestere Stefanecok Károly mult hó 27-én fentnevezett kör helyiségét bezáratta, vagyonát leltározta, s a kört a működéstől eltiltotta. Eltiltotta pedig azért, mert alapszabályokkal nem birt, s eljárásáról felsőbb helyen jelentést tett. Ezen eljárása által kivirta városunk derék polgármestere mindenki tiszteletét, mert ezzel egy veszélyessé válható társulatot idejekorán, csirájában semmisített meg.

Azért csak örülhetünk, hogy Nagy-rőcze város képviselő testülete — méltányolva érdemeit, — tekintetbe véve mostoha anyagi díjazását, elhatározta, hogy polgármesterének fizetését a bizonyos édes-keves 800 frtről 1200 frtra emeli. Tehette ezt Nagy-rőcze városa annyival is inkább, mivel nevezett polgármestersége alatt a város jövedelme több mint ötödfél ezer frttal gyarapodott, s tőkéinek most folyó jövedelméből elhelyezés által a bevétel még inkább fog fokoztatni. Meggondolva továbbá a város képviselő testülete azt, hogy tisztviselőinek régés régen megállapított s az akkor elegendő fizetése nem felel meg a mai társadalom fokozottabb kor igényeknek, nem akarva azt, hogy egynehány tisztviselője fizetése más branché szolgálóinak fizetésével legyen egy nivaun, elhatározta, hogy tisztviselői fizetését fel-emeli és pedig: a főjegyzőt 1020 frtről 1120 frtra, a pénztárnokét 400 frtről 500 frtra, a városi kapitányét 300 frtről 350 frtra, a városi gazdát 350 frtről 400 frtra, a városi irnok-és végrehajtót 465 frtről 565 frtra, a városi orvosét 750 frtről 950 frtra, a polgári iskola egy tanárát (város által fizetett) 700 frtről 800 frtra, a közgyámét 300 frtről 350 frtra s az árvaszaki jegyző tiszteletdíját 100 frtről 200 frtra. Az összes fizetéseket tehát 1250 frttal emelte s ennek dacára a városnak csupán 585 frttal lesz évenként több kiadása. És pedig azért, mert egy irnoki állomást, mely 465 frt javadalommal volt egybekötve, beszüntetett s az évenként adni szokott 200 frt remunerationt törölte. Így 585 frt évi többlettel biztosítja tisztviselőinek tisztességes existenciáját. — A mit a mult számunkban a „Vzajomna Pomoenicá”-ról mondtunk, azt most is fentartjuk s alkalomszerűleg bővebben ismertetjük e mintaintézetet.

r. l.

A rovás.

T. Szerkesztő ur! A mit Gonda Ferencz osgyáni ügyvéd ur a „Gömör-Kishont” folyó évi 7. számában a rimaszombati vásár-bérlőkre vonatkozólag szives volt közölni, az minden esetre szomorú, de annál tarthatatlanabb, és mielőbb orvoslandó állapot.

Gonda Ferencz ur, hogy a visszaélések ellen felszólalt, igen helyesen és okosan tette. A mi egynek fáj, másnak is fájhat, s ha lebet, a baj közösen orvosolhatik. A legyekkel azt szoktuk eszeledni, hogy míg csak keves s é alkalmatlankodnak, eltűnjük, — de ha már tulságosan toladókok, védelemről gondoskodunk ellenük. — Tehát csak elismeréssel és hálával tartozik ama közlemény írójának a rimaszombati vásárra járó gazdaközönség; a mit tett, nem annyira saját, mint inkább valamennyiünk, s leginkább Rimaszombat város jóhírneve és piaci forgalma érdekében tette.

Valóban alig lehet tudni és eligazodni, hogy hol, kinél van a hiba? A szerződés? a vásár-bérlők? avagy közegek hibáztak-e?*) Minden esetre rothad valami Dániában! Egyszer itt, másszor ott, — egyszer ezzel, másszor azzal történik visszaélés.

Nem szólának fel, ha nem lenne rá okom, ha magam is nem tapasztaltam volna. Egy ízben, többed magammal üres kocsin hazafelé siettem a pokorági uton levő czedulaszedő hely irányában. Üres kocsin — mondom, — a melyen semmi áru sem volt. „Tiz krajezart!” — kiált felém egyszerre egy hűséges czedulaszedő fráter. Megijedtem, s velem a kocsin lők, s a mellettük elhaladó vásárközönség. — Tovább haladtam, mire a „hűséges” ember megállítja lovaimat. S miután kértem, hagyjon bekét és ne alkalmatlankodjak az uton, s kinyilatkoztattam, hogy nem tudom, miért fizessek neki 10 krt, s hogy fizetni nem értem magam kötelezettnek, mert a vásárba semmit sem vittem s onnét semmit sem hoztam, már t. i. olya valamit, a miért joga lett volna engem az uton zaklatni: az ipse a kocsim felé ugrik s a kocsimról, — nagy közönség láttára — erőszakosan dobált le a feneketlen sárba mindent, mit azon talált, apróságokat, melyeket gyermekeimnek vásárfiaul vittem, s mindaddig zaklatott, természetesen czipfrábnál-czipfrább szavak kíséretében, mig nem kapituláltam, s a 10 krt megadtam neki.

Máskor megint az történt velem, hogy egyik czedulaszedő tölem hasonló módon helypénzt követelven, a kapitányhoz mentem, ki is az illetőt megidézvén, arra utasította, hogy a jogtalanul tölem felvett pénzt nekem visszaadja.

Hát ez mind szomorú dolog az igaz, de sokszor a városi hatóságunk tudomása sines arról, mi történik kint a hivatalon kívül, nem is lehet, ha jelentést, panaszt nem adnak be.

Annyival szomorubb, mert ha ügyvédekkel, földbirtokosokkal, tehát tekintélyes, intelligens és művelt emberekkel szemközt merészkednek így eljárni, kérem: hogy járnak el a szegény, tájékozatlan, korlátolt felfogású néppel? A gazdaközönségre nézve pedig általában a legszomorubb dolog, az kétségkívül.

Nem elég, hogy a buza olesósága veri a szegény gazdát, ugy hogy ma-holnap kénytelen lesz felhagyni a földműveléssel, s akkor jaj a szegény Magyarországnak, hanem ott álljak utját még a piócák, szijjak verét, s felháborítják a békeséges kedélyeket. Kérem t. szerkesztő urat, legyen szives ezen soraimat is tek. Gonda Ferencz ügyvéd uréi után a „Gömör-Kishont” megnyitott panaszkönyvébe felvenni.

Ha még többen lesznek, a kiknek netalán van panaszuk akkor fájjon annak, a kit éget. — Hazafiai üdvözlettel Pádárban, 1885. febr. hó 18-án.

Vitéz Lajos, ev. lelkész.

Közöljük e panaszt is, mely különösen jogosult azon erőszakos bánásmóddal szemben, melyet a „kapus urak” aligha nem paranaszóra teljesítenek. Erre nézve szíveljék meg bérlőink figyelmzettetésünket, hogy közegek gorombászkodása, mely botrányra, közönségeskedésre kezd fajulni, rájuk nézve is kellemtelen következményüvé válhatik. A méltatlan bánásmód nem alkalmas arra, hogy vállalatuk sikerét biztosítsa, s a tettelegesség, önbíráskodás nekik ép ugy tiltva van, mint bármely, szükségkel küzdőködő — halandónak.

Egyébiránt a panaszolt eset azon része, hogy vásári alkalommal, bár üres kocsiért, helypénzt követeltetett, sem a közelebbi, sem a jelenlegi bérlő terhére nem róható, miután e jog szerződésileg biztosított. — E pont egyik gyengéje ama vásár-bérlői szerződésnek és árszabásnak, melyhez igen sok szó fér, s mellyel alkalmatlag még tüzetesebben foglalkozunk, addig is csak hadd nőjön a rovás.

A közönség köréből.**)

„Adj a tótnak szállást kiver a házadból.”

Az ország minden részéről városunkba vándorolt izraelita ifjuság, az elmúlt farsangi ünnep alkalmával „Rimaszombati izraelita ifjuság” czim alatt f. évi márczius 1-én batyult rendezett, anélkül, hogy azokat, kik a „rimaszombati izraelita ifjuság” névvel jogosan élhetnek, eziránt megkérdezték volna, de sőt még a meghívásnál is teljesen mellőzték. Nem irigylendő bár az elért siker, miután a táncszívalomban összesen 7, mond het pár vett részt, de ezen eljárás megbotrányozást szült az egész város izraelita lakosainál, s a „rimaszombati izraelita ifjuság” ez uton tiltakozik az ellen, hogy tisztességes nevét oly egének használják álezául, kik közül egyik Liptóból, másik Turóczból, a harmadik ismét Zólyomból és még ki tudja honnan vándorolt be. Azon körülmény, miszerint nálunk szállást kaptak, nem jogosítja fel őket arra, hogy az általuk használt nevet bitorolják, s a rimaszombati izraelita ifjakat saját házukból kiverjék.

A mellőzött közönség tájékoztatása végett ennyit kötelességem volt megjegyezni.

A „rimaszombati izraelita ifjuság” egyik tagja.

Hírek és vegyesek.

Megyénk közigazgatási bizottsága havi rendes ülését folyó hó 9-én (hétfőn) d. e. 10 órakor fogja megtartani, a megyeház kisebb tanácskozási termében.

A megyebizottsági közgyűlés határidejűl folyó hó 30. és esetleg következő napja lett kitűzve a megye tanácskozási termében.

*) Ebben lélegzenek mindannyian.

***) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget

Szerk.

a Szerk.

Tisza Kálmán miniszterelnök kormányra jutásának 10-ik évfordulója alkalmából, folyó hó 2-án O felsége a király által távirati üdvözléssel lett kitüntetve. Ehez hasonló megtiszteltetéssel az „uj” időknek még kevés kitünősége díszkedhetik.

Hymen. Gotthard Sámuel volt dobsinai városi közgyűm jelenleg bulkeszi (Bácska) lakos jegyét váltott e hó 3-án Rapp P. a. l. Rapp Jakob földbírtokos és gőzmalomtulajdonos kedves és művelt leányával Bulkeszen.

Halálozás. Lőrinczy Ferencz, városunk egyik volt jelese, néhai Lőrinczy Endre ügyvéd fia, hosszas szenvedés után e hó 4-én elhunyt. A mélyen sujtott család fájdalmában öszintén osztozik minden rokon, minden ismerős, mert a korai sirba annyi szép remény lett eltemetve, a mennyi csak egy ritka szép tulajdonságokban gazdag, szerény, szorgalmas ifjúhoz fűződhetik. — E szomorú eseményről a következő családi gyászjelentést tettük: Özv. Lőrinczy Endréné szül. Kriston Judith, Lőrinczy György, Anna és Judith rokonnak nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelentik a torron szeretett fiu. felejtetetlen testvér és rokonnak Lőrinczy Ferencz 27-ik évében, folyó évi március hó 4-én, esti fél 10 órakor, hosszas és kínos szenvedés után történt korai elhunytát. A kedves tetemek folyó hó 6-án pénteken d. u. 3 órakor fogtak a hely. hitv. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tételni. Béke poraira!

Országos kiállítás. A budapesti helyi- és kerületi bizottságok körlevélileg értesítették, hogy a **bejelentési határidő f. évi ápril 16-ig meghosszabbított**, mely körülményre iparosainkat figyelmeztetni el nem mulaszthatjuk.

A szabadságharc emlékének szentelt március 15-ik napját — mint a hírlapokból értesülünk — országoszerre megünnepelik. — Ugy halljuk, hogy dalárdák is estélyt tervez ez alkalomból a helybeli „Rózsa” vendéglő nagy termében. — Kétségtelen, hogy közönségünk e tervet szintén magáévá téve, a rendezendő estélyen tömeges látogatásával fogja kifejezni tiszteletét nemzeti ünnepünkre ama nagy napjának soha el nem muló emléke iránt.

A helybeli iparos segédek önképző és segély-egyletében tervezett felolvasást Törköly József községi iskolai igazgató tanító ur holnap, e hó 9-én. (hétfő) esti 8—9 óra közt fogja megtartani a nevezett iskola IV. számú termében. Tárgya: „A társulás előnye” és „A bőr feldolgozása”. — Ajánljuk e felolvasást az érdeklődők, de különösen az iparos segédek és egyletük figyelmébe annál inkább, mert igen sok mulasztást kell jóvátenniük, ha azt akarják, hogy a helyi hatóság és közönség részéről eddig élvezett nagymérvű anyagi támogatásban továbbra is részesíthessenek. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a városi képviselőtestületi közgyűlés által egyletük részére megszavazott ez évi 100 frt segély, valamint a tüzterem díjának fele, 12 frt 50 kr., mely a közelebbi február 1-én tartott vigalom alkalmából lett befizetve, kiutalványoztatott s illetőleg visszaadott. Mindkét áldozat, míg egyrészt hatóságunk atyai gondoskodásának fényes bizonyítéka, másrészt iparos ifjainkat kötelességeik lelkiismeretes teljesítésére buzdíthatja, de fel is tesszük, hogy erről megelégedezni nem fognak.

Közvacsorát rendeznek a putnoki nők az ottani ref. egyház javára ma, a „Vám” vendéglő nagy termében, tombolával és táncmulatsággal egybekötve. A belépti díj és teríték ára oly mérsékelt, a rendezőség annyira törekszik minden igényt kielégíteni, hogy a közönség tömeges részvétele már előre is biztosítottnak látszik.

Egy utolsó hadikló középkori férfit talált a mult héten Bátka mellett valami fuvaros, de míg az itteni kórházba szállította volna, a beteg utközben meghalt. Neve, illetősége még nem volt megállapítható.

Kardpárbaj folyt le meggyekben a mult hó elején három ur közt, még pedig — ami szokatlan — este „lámpa fényben”. két tanuló között. A küzdők egyike még fiatal, feledheti fulének lenyesett darabját, hanem a másik fejére oly súlyos vágást kapott, hogy életét óvni komolyan féltették. A győztes, kit az ifjú kötekedése, a másik részéről pedig menthetetlen, vérig sértő, tetteles bántalom kényszerített küzdelemre, sérületlen ugyan, de nem minden aggodalom nélkül távozott a helyről, hova szerencsétlenségére balsorsa vezette. — Közelebbi részleteket ez esetről nem tehetünk nyilvánossá azért, mivel annak megtörténtében — ha lehetetlen nem volna is — egyelőre kételkednünk kell s csupán mint ritka különlegességet akartuk fölemlíteni, ami egyébiránt olyan felvidéki ártatlan „veréb” is lehet, amely mig hozzánk jutott, kacsává nőtte ki magát.

Nyilvános köszönet.

A „Pálfalai ref. leányegyház éneklőkara” folyó 1885-ik év január hó 18-án egy fusz-harmonium beszerzése céljából rendezett báljára, nagys. Török Bálint megyei árvászéki elnök ur, ki bár az ünnepélyen személyesen nem vett részt, febr. 21-én a fenti célra 5 o. é. forintot küldött; miért a nemeslelkű adakozónak a nyilvánosság előtt hálaköszönetet nyilvánít az éneklőkara nevében **Csobo András**, jegyző.

Hivatalos közlemények.

Gömör-Kishont megye alispánjától.

Hirdetmény.

2408. sz. — A fennálló törvény és szabályrendelet értelmében megtartandó tavaszi bizottsági közgyűlés határnapja, főispán ur ő méltóságával egyetértve f. év és hó 30-ára s következő napjaira Rimaszombat mezővárosában kitűzve, a tanácskozás kiválóbb tárgyait a számadások megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, a rimaszombati járásban üresedésben levő szolgabírói segédi állomásnak választás utján leendő betöltése s más közérdekű ügyek elintézése képezendő, mely intézkedés azzal hozatik a közönség s a t. cz. bizottsági tagok tudomására, hogy utóbbiak a közgyűlésen teljes számban megjelenni s a tanácskozásban részt venni sziveskedjenek.

Kelt Rimaszombatban, 1885. március 2-án.

Szontagh, alispán.

Gömör-Kishont megye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

2408. sz. — Melynek erejénél fogva közhírré tételik, hogy a rimaszombati járásban üresedésben levő szolgabírói segédi állomás a folyó év és hó 30-án tartandó bizottsági közgyűlésen választás utján fog betölteni, minélfogva az ezen állomást elnyerni kívánók felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt s képesítéseket igazoló okmányokkal is ellátott pályázati kérvényeket folyó év és hó 29-éig Rimaszombatban az alispáni hivatalnál beadni siessenek. — Rimaszombat, 1885. március 2. Szontagh, alispán.

Gömör-Kishont megye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

2408. sz. — A megyei központi közigazgatásnál üresedésben levő kiadói állomás pályázat utján lévén betöltendő, mindazok, kik ezen állomást elnyerni ohajják, felhivatnak, hogy kellőleg felszerelt s képesítéseket igazoló okmányokkal is ellátott pályázati kérvényeket f. év és hó 24-éig Rimaszombatban az alispáni hivatalnál inkább adják be, mert a kitűzött határnap után beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak. — Rimaszombatban, 1885. március 2. Szontagh, alispán.

Gömör megye alispáni hivatalától.

2414. sz. — A hasznos háziállatok közt a folyó évi február hó 22-től 28-iká közt lefolyt héten ragály és járvány nem mutatkozott. — Putnokon rühkórból gyógyított 5 ló zár alól felmentetett. Rimaszombat, 1885. márt. 4. Szontagh, alispán.

Heti naptár.

	Katholikus	Protestáns	Izraelita
Márt. 8.	V. D. 3 Ist. Ján.	D. Oculi Ph.	Adar 21
" 9.	H. R. Franczis.	Adelheid	Adar 22
" 10.	K. 40 vértanu	Sándor	Adar 23
" 11.	Sz. Heráklus	Rózina	Adar 24
" 13.	Cs. Gergely p.	Gergely	Adar 25
" 14.	P. Rozina †	Ernö	Adar 26
" 15.	Sz. Mathild	Zakarjás	S. Vaj. Pek. 27

Napirend:

Minden kedden és pénteken polgári ügyekben, szerdán és esütőnapokon fenytő ügyekben a helybeli kir. törvényszéknél, Ugyancsak kedden és pénteken a megyei árvászéknél s városi hatóságnál tanácsülés, kivéve az ünnepekre eső napokat. Minden hétfőn, kedden, esütőnapokon nyilvános tárgyalás fenytő ügyekben a kir. járásbírósnál. Minden szombaton panasztétel ugyanott, kivéve az ünnepekre eső napokat. Márc. 9. Közigazgatási bizottsági ülés a megyeházban. " " Nyilvános felolvasás a községi iskola IV. számú tantermében 8 órakor. " " Országos vásár Csetneken. " " Országos vásár Szentpéteren. " " Országos vásár Tornallyán.

Felelős szerkesztő: Rábely Miklós.

Magán-hirdetések.

Három krajezárral naponkint eszközölni

lehet testünknek alapos tisztogatását s ez által egy egész seges betegségnek elejét vehetjük, melyek a táplálkozás s emésztés rendes menetének megzavarásából (székrekedés, gyomor-, máj- és epebajok, aranyeres bántalmak, vértolulás, étvágyhiány, stb.) erednek. Brandt R. gyógyszerész svájci labdaesait értjük e tisztító eszköz alatt, melyből egy dobozolt 70 krért kaphatni a gyógyszerárakban. Megfigyelendő, hogy a doboz címlapján rajta van-e a fehér kereszt vörös mezőben s Brandt R. névaláírása.

Árverés beszüntetése.

Alólírott közhírré teszi, hogy a folyó évi március hó 23-ára hirdetett cserencsényi vizimalom bérbeadása — mivel már kéz alatt hat évre kiadatott — ezennel elmarad.

Cserencsény, 1885. március 6.

Biaho Márton, igazgató,

A „Gömör megyei Nép- és Iparbank” a nála legalább egy évre elhelyezett betéttőkék után 1885. január 1-étől 5% kamatot fizet.

Az igazgatóság.

2—10

Szappanos üzlet eladás.

Miskolczon néhai Kopácsi Károly szappanos üzlete, az üzleti műszerek, felszerelések és árukkal — az üzleti helyiség bérbeadása mellett — eladó.

Miskolczon ezen üzlet e nemben legelső. Értesítést ad

Szeremley Lajos,

1—3 végrendeleti végrehajtó. Miskolczon.

Egy fölözlatandó gazdaság

következtében a következő ingóságok lesznek szabad kézből eladandók, u. m.

1. Kilencz köpü méh, melyek jól kiteleltetve anyáku használhatók.
2. Mintegy husz szekérből álló szénaboglya.
3. Négy darab fejős tehén.
4. Négy darab üsző tino.
5. Tíz darab jó faj sertés, melyek közül 4 db 2 éves, 6 db 1 éves.

Venni szándékozók jelentkezhetnek Zeherjén a paplakon.

Hirdetmény.

A csetneki volt uradalmi közbirtokosság részéről közhírré tételik, hogy az ochtinai, restéri, fekete-pataki, felső sajói, gencsi, rekenyei és kuntaploczai

italmérésési jogok és malmok

1885. március 16-án Csetneken tartandó nyilvános árverésen 1885. június 1-étől számítando 3 évre bérbe fognak kiadatni.

Az árverési feltételek előzetesen alólírott nál Csetneken megtekinthetők.

Babnigg Emil, közbirt. igazgató.

3—3

Árverési hirdetmény.

6237/884. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Palicz Pál** végrehajtatónak özv. **Kolos Gusztávné** és **Patko Miklósné** végrehajtást szenvedő elleni 198 frt tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. tszék területén lévő Zeherje községben fekvő a zeherjei 64. sz. telken foglalt egy egész urb. telekből özv. Kolos Gusztávnét és Patko Miklósnét illető felerészben 1307 frt és a zeherjei 113. sz. telken foglalt özv. Kolos Gusztávné nevében álló beltelek s háza az árverést 192 frtban ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1885. évi március hó 18-ik napján délelőtt 10 órakor Zeherjén a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át vagyis a zeherjei 64. számú telekjegyzőkönyvből ingatlanra 130 frt 70 kr. a zeherjei 113. sz. telken ingatlanra 19 frt 20 kr. készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

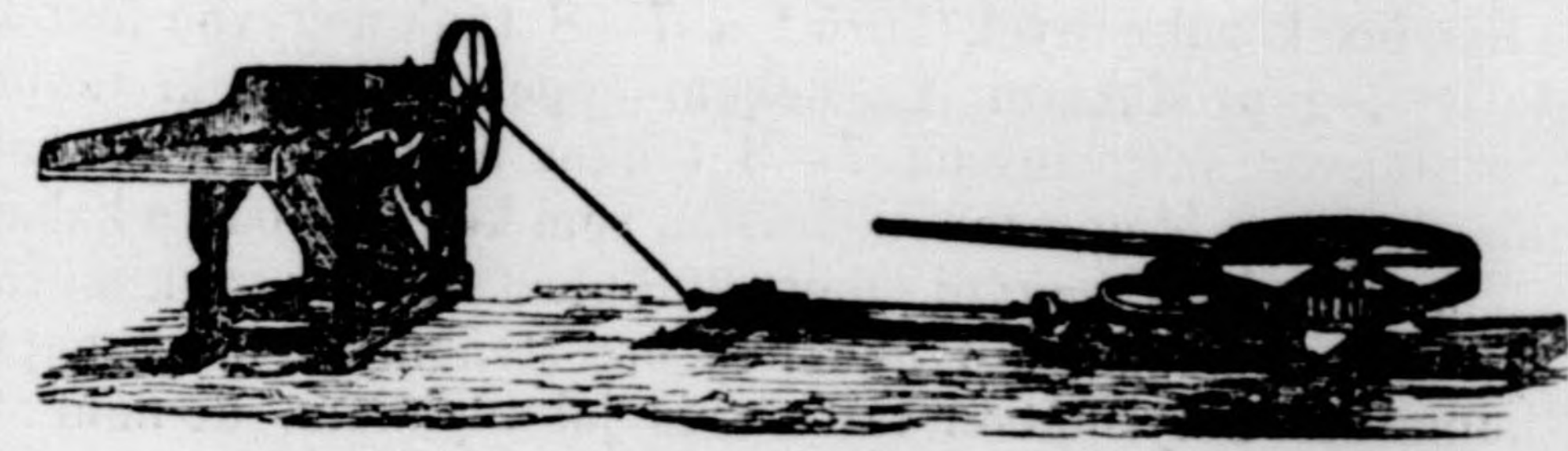
Kelt Rimaszombat 1884. évi decz. hó 16-án.

A rimaszombati kir. tszék mint tkönyvi hatóság.

Fornet, kir. tszéki elnök.

FLEISCHER és TÁRSA

gépgyára és vasöntődéje Kassán, eperjesi-ut 6. szám és Kassa mellett a Csermelyvölgyben.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek, a legújabb tapasztalatok szemmel tartásával, ezélszerűen s gondosan gyártott jó hírnevű gépeit a közeledő tavaszi idényre, nevezetesen: Sorba-vetőgépeket, szórva-vetőgépeket ekéket, boronákat, hengereket, lókapákat, tengeri-morzsolókat, Backer és magtárrostakat, továbbá mindennemű szivattyukat, gőzgépeket, gőzkazánokat, szeszgyári berendezéseket és pedig: Henze-főzők, kavaro készülékek, malata- és burgonya-zúzókat stb.

Csermelyvölgyi gazd. gépgyárunkban gépgyártmányainknak jelentékeny készletét tartjuk állandóan.

Képes árjegyzéket gazd. gépeinkről, valamint árjegyzék öntödénk készítményeiről, kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

3—*